

รายงานการวิจัย

เรื่อง

มาตรการทางกฎหมายและข้อเท็จจริงของปัญหาแรงงานต่างด้าว:

ศึกษากรณีเฉพาะแรงงานไทใหญ่ สัญชาติพม่า

ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

The Legal Measure and Fact of Alien Labor's Problems:

Case Study on Shan Labor, Myanmar Nationality

in Muang District, Chiang Mai.

โดย

กษมา เดชรักษา

นวกาล สิริราชานนท์

รายงานวิจัยฉบับที่ 311

พ.ศ. 2557

มหาวิทยาลัยพายัพ

บทคัดย่อ

ชื่อรายงานการวิจัย มาตรการทางกฎหมายและข้อเท็จจริงของปัญหาแรงงานต่างด้าว :
ศึกษากรณีเฉพาะแรงงานไทใหญ่ สัญชาติพม่า ในเขตอำเภอเมือง
จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อผู้วิจัย กษมา เดชรักษา และ นวกาล สิริรจนาภ

ปีที่ทำการวิจัยเสร็จ 2557

งานวิจัยเรื่องมาตรการทางกฎหมายและข้อเท็จจริงของปัญหาแรงงานต่างด้าว :
ศึกษากรณีเฉพาะแรงงานไทใหญ่ สัญชาติพม่า ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เป็น
การศึกษาเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวเชื้อชาติไทใหญ่ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
โดยศึกษาข้อเท็จจริง ปัญหา และการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแรงงานต่างด้าวว่า
การจ้างงานและคุ้มครองแรงงานต่างด้าวเชื้อชาติไทใหญ่ ที่ได้รับอนุญาตให้ทำงานชั่วคราว
ในประเทศไทยนั้นเป็นไปตามกรอบที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยได้
เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาระหว่างประเทศหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับประเด็นของแรงงานต่าง
ด้าวเพื่อใช้เป็นกรอบในการปฏิบัติและพัฒนาตัวบทกฎหมายให้เป็นไปตามมาตรฐานที่
นานาประเทศยอมรับโดยได้มีความพยายามที่จะบัญญัติหรือแก้ไขตัวบทกฎหมายภายใน
เพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาระหว่างประเทศและกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ
ต่างๆ โดยคำนึงถึงสิทธิขั้นพื้นฐานหรือมาตรฐานขั้นต่ำในการปฏิบัติต่อแรงงาน ส่วนการ
บังคับใช้กฎหมายทั้งในส่วนของ นายจ้าง ลูกจ้าง และเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนั้น
นั้นยังคงมีปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายอยู่บ้าง รัฐบาลจึงควรมีนโยบายและมาตรการที่
ชัดเจนในการนำแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายที่ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนเข้าสู่ระบบเพื่อให้
แรงงานเหล่านี้ได้รับการคุ้มครองตามมาตรฐานแรงงานของประเทศไทย โดยให้ตระหนัก
ถึงเรื่องของสิทธิแรงงานขั้นพื้นฐานเพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาต่างๆที่เกี่ยวข้องกับ
องค์การแรงงานระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้น

Abstract

Research title: The Legal Measure and Fact of Alien Labor 's
Problems : Case Study on Shan Labor, Myanmar
Nationality in Muang District, Chiang Mai.

Researcher: (1) Kasama Dechraksa
(2) Nawakarn Sirarujanon

Year **2014**

This research focuses on the migrant workers from Shan state of Myanmar in Aumphur Muang of Chiang Mai province. It studies the facts, problems, and law enforcement related to migrant workers, to find out whether or not the employment and protection of the migrant workers from Shan state of Myanmar, who are granted with temporary work permits in Thailand, are according to the standard of the law. At the present time, Thailand is parties in several international conventions, both UN and ILO, that are related to migrant workers issues to establish the framework of Thai legal implementation and development in order to reach international minimum standard. In doing so, Thailand is attempting to legislate or improving its municipal law to conform to international convention, based on the fundamental rights of the migrant workers. However, there are still some problems with law enforcement between employer, employee and government officials in the related fields. Therefore, the Thai government should clearly set the policy and measure to register illegal migrant workers into the system, in order to protect the rights of these workers according to the Thai law.

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยครั้งนี้ ไม่อาจสำเร็จลงได้ หากไม่ได้รับความอนุเคราะห์จากหลายฝ่ายที่ให้การส่งเสริมและสนับสนุน ตลอดจนให้ข้อมูลด้านต่างๆกับโครงการวิจัย คณะผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณสำนักวิจัย มหาวิทยาลัยพายัพที่ให้ทุนสนับสนุนการทำวิจัย ขอขอบคุณผู้ช่วยวิจัยทุกท่านในการเก็บข้อมูลภาคสนาม นอกจากนี้ขอขอบคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ไม่ว่าจะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิจาก ประกันสังคมจังหวัดเชียงใหม่ จัดหางานจังหวัดเชียงใหม่ สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดเชียงใหม่ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องอื่นที่ได้กรุณาตอบคำถามและให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยเป็นอย่างมาก สุดท้ายนี้ต้องขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สำนักวิจัยทุกท่านที่กรุณาช่วยเหลือติดต่อประสานงานต่างๆอย่างดียิ่ง

กษมา เดชรักษา

นวกาล สิริราชานนท์

สิงหาคม 2557

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
3. สมมุติฐานของการวิจัย	5
4. ขอบเขตของการวิจัย	5
5. วิธีการศึกษาวิจัย	5
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	
1. ความเป็นมาของแรงงานต่างด้าว	7
2. ลักษณะของแรงงานต่างด้าวเชื้อชาติไทใหญ่	9
3. ประเภทของแรงงานต่างด้าวในประเทศไทย	12
4. สถานะทางกฎหมายของแรงงานต่างด้าวในประเทศไทย	19
5. สรุปความหมาย ประเภทและสถานะของแรงงานต่างด้าว	20
บทที่ 3 มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองแรงงานต่างด้าว	
1. กฎหมายระหว่างประเทศในการคุ้มครองแรงงานต่างด้าว	21
2. กฎหมายไทยในการคุ้มครองแรงงานต่างด้าว	33
3. สรุปมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองแรงงานต่างด้าว	57

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย	
1. รูปแบบการวิจัย	58
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	58
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล	59
4. การวิเคราะห์ข้อมูล	60
บทที่ 5 ผลการวิจัย	
1. ผลการศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองแรงงาน ต่างด้าว	61
2. ผลการศึกษาข้อเท็จจริงจากแรงงานต่างด้าวไทใหญ่ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่	64
บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	
1. บทสรุป	95
2. ข้อเสนอแนะ	101
บรรณานุกรม	104
ภาคผนวก	106
(ก) แบบสอบถาม (นายจ้าง)	107
(ข) แบบสอบถาม (ลูกจ้าง)	109
(ค) รายนามผู้ให้สัมภาษณ์และบทสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง	111
(ง) ประวัตินักวิจัย	137

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
3.1 ตารางสรุปอนุสัญญาที่กำหนดมาตรฐานแรงงานเกี่ยวกับประเด็นหลัก 4 ประการ ภายใต้ปฏิญญาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศเรื่อง หลักการและสิทธิขั้นพื้นฐานในการทำงาน (ILO-Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work) กับประเทศไทย	32
3.2 ตารางสรุปเอกสารขั้นทะเบียนผู้ประกันต่างของแรงงานต่างด้าว	45
3.3 ตารางสรุปประโยชน์ทดแทนประกันสังคม	46
5.1 แสดงตำแหน่งงานในองค์กร	64
5.2 เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม	65
5.3 อายุงาน	65
5.4 ประเภทกิจการ	66
5.5 การกำหนดคุณสมบัติของแรงงาน	66
5.6 การรับสมัครแรงงานต่างด้าว	66
5.7 จำนวนโควตาแรงงานต่างด้าวที่นายจ้างได้รับ	67
5.8 เพศของแรงงานต่างด้าวที่รับเข้าทำงาน	67
5.9 ลักษณะการจ้างแรงงาน	68
5.10 การกำหนดชั่วโมงทำงานปกติ	68
5.11 การกำหนดชั่วโมงทำงานล่วงเวลา	69
5.12 ประเภทวันหยุดของแรงงาน	69
5.13 ประเภทวันลาของแรงงานไทใหญ่	70
5.14 หลักเกณฑ์ในการจ่ายค่าตอบแทนแรงงาน	70
5.15 การจัดสวัสดิการการทำงานแก่แรงงานไทใหญ่	71
5.16 การจัดเงินช่วยเหลืออื่นๆ	71
5.17 การเข้าสู่ระบบประกันสังคม	72

ตาราง	หน้า
5.18 การรวมกลุ่มเป็นองค์กรด้านแรงงานของแรงงานต่างด้าวภายในองค์กร	73
5.19 ความชื่นชอบในกลุ่มแรงงานไทใหญ่มากกว่าแรงงานต่างด้าวกลุ่มอื่น	73
5.20 ความชื่นชอบในกลุ่มแรงงานไทใหญ่มากกว่าแรงงานไทย	74
5.21 ประเภทงานของลูกจ้าง	74
5.22 เพศของลูกจ้าง	74
5.23 อายุงานของลูกจ้าง	75
5.24 ลักษณะการจ้างงาน	75
5.25 การเข้ามาในราชอาณาจักร	76
5.26 การทดลองงาน	77
5.27 การเรียกเก็บค่าประกันความเสียหาย	77
5.28 มีนายหน้าเข้าไปรับสมัครโดยเก็บเงินจากแรงงาน	77
5.29 การรับข้อมูลของงานก่อนเข้าทำงาน	78
5.30 ชั่วโมงทำงานปกติ	79
5.31 การทำงานล่วงเวลา	79
5.32 วันหยุดของแรงงานไทใหญ่	80
5.33 วันลาของแรงงานไทใหญ่	80
5.34 การกำหนดค่าตอบแทนแรงงาน	81
5.35 การคำนวณค่าตอบแทนแรงงาน	82
5.36 การจ่ายค่าตอบแทนแรงงาน	82
5.37 การหักเงินค่าจ้าง	83
5.38 สวัสดิการการทำงานที่ได้รับจากนายจ้าง	83
5.39 เงินช่วยเหลืออื่นๆ ที่ได้รับจากนายจ้าง	84
5.40 การรักษาพยาบาลกรณีเจ็บป่วยที่ไม่ได้เกิดจากการทำงาน	85
5.41 การรักษาพยาบาลกรณีเจ็บป่วยที่เกิดจากการทำงาน	85
5.42 การอาศัยอยู่ในประเทศไทย	86

ตาราง		หน้า
5.43	การเดินทางกลับภูมิลำเนา	86
5.44	การได้รับความสะดวกจากนายจ้างในการเดินทางกลับภูมิลำเนา	87
5.45	การวางแผนตั้งถิ่นฐานถาวรในประเทศไทย	87

PAYAP UNIVERSITY